

KUNTIEN TILANNEKUVA

To 13.2.2020

Kommenttipuheenvuoro
Johanna Luukkonen, laitilan kaupunginjohtaja
Seutukaupunkiverkoston pj

SEUTUKAUPUNGIT

Yhteistyökykyiset ja -haluiset, valtakunnallisesti verkottuneet ja ketterät

Tiedot 2017; työpaikat 2015

YHTEYSTIEDOT

Verkkosivut: www.kuntaliitto.fi/seutukaupungit
www.seutukaupunkiosaajat.fi

Puheenjohtajisto: kj. Johanna Luukkonen, Laitila
kj. Ari Nurkkala, Raahe

Koordinaattorit: Essi Ratia, Annukka Mäkinen
Kuntaliitto

Seutukaupunkiprojektit: Paavo Laaksonen

SEUTUKAUPUNKIVERKOSTO

Akaa, Alajärvi, Alavus, Forssa, Hamina, Heinola, Huittinen, Iisalmi, Ikaalinen, Imatra, Jämsä, Kalajoki, Kankaanpää, Kannus, Kauhajoki, Kauhava, Kemi, Kemijärvi, Keuruu, Kitee, Kokemäki, Kristiinankaupunki, Kurikka, Kuusamo, Laitila, Lieksa, Lohja, Loimaa, Loviisa, Mänttä-Vilppula, Nivala, Nurmes, Oulainen, Paimio, Parainen, Parkano, Pieksämäki, Pietarsaari, Raahe, Raasepori, Rauma, Riihimäki, Saarijärvi, Salo, Sastamala, Savonlinna, Somero, Suonenjoki, Tornio, Uusikaupunki, Valkeakoski, Varkaus, Viitasaari, Ylivieska, Ähtäri, Äänekoski

SEUTUKAUPUNKI

- Seutunsa keskus, ei maakuntakeskus
- Luontainen palveluiden, talouden ja elinvoiman keskus
- Maakuntakeskusten ulkopuolisen Suomen selkäranka
- Elinkeinoelämänsä tunteva

1. kuvaus kuntien tilanteesta

- Tähän mennessä **tietoa on ollut saatavilla**
 - Hajautetusti
 - Useamman toimijan omissa tiedostoissa, jotka kaikki eivät ole olleet avoimia
 - Tiedon vertaileminen on ollut haastavaa.
- Kuntien **tilannekuvatyö on tarpeellinen**
 - kokonaisuuden näkökulmasta saamme koottua yhtenäisen portaalin, jota voivat hyödyntää kaikki avoimesti.
 - Yhtenäinen data mahdollistaa yhdenvertaisen analysoinnin ja tiedolla johtamisen.
 - Kuntien tulevaisuutta voidaan parastaa toinen toistemme kanssa yhtenäisen tietopohjan kautta
 - Voidaan peilata mm. toiminnallisia ratkaisuja palveluverkoistamme ja resurssien käytöstä.
 - Mahdollisuus arvioida vaihtoehtoja kuntien palveluiden kehittämisestä taloudellisesti verrokkikuntien kanssa avoimemmin.
- Tilannekuvan laadinta
 - **Kuultiin** laajasti eri organisaatioita ja myös kuntalaisten näkökulma on tuotu esille.
 - **Yhtäläinen tahto** avoimen tiedon saatavuudesta niin kuntalaisille kuin eri toimijoille julkisen hallinnon parissa.

Kunnat eriytyvät ja erilaistuvat entisestään

- Muutos, jota ei ole helppo taittaa. Muutoksen suunta ja vauhti vain on kunnissa erilainen, eikä aina sidoksissa alueen kehityssuuntaan
 - Toisilla kunnilla negatiivista kehitystä ja toisilla haasteet positiivisia.
 - Toisilla kiihtyvää ja toisilla hitaasti etenevää tai jopa tasaantunutta.
 - Kaikkien kuntia koskee nyt toiminnan sopeuttaminen.
- Kuntien muutokset kohdistuvat seuraaviin keskeisiin tekijöihin:
 - Väestön ikääntyminen, syntyvyyden lasku ja muuttoliike → vaikutus työikäiseen väestöön tulevaisuudessa
 - Muuttavat elinvoimaisuuden toimintaympäristöä. Siinä kuntaorganisaation ohessa ovat yritykset
- Kunnan tulee rakentaa oma strateginen näkökulma muutokseen
 - Miten elinvoimaisuus on mahdollista säilyttää tai
 - Miten kunnan taloudellinen tilanne muuttuu
 - Miten palveluverkko on mahdollista toteuttaa
 - Sopimuksellisuus ja kuntayhteistyö palveluissa
- Väestön ikääntyminen ja saman aikainen syntyvyyden lasku synnyttää kysymyksiä
 - Onko valtakunnan tasolla haasteet ratkaistavissa vai jäävätkö kuntien omaksi pohdinnaksi
 - Miten tulevaisuuden huoltosuhteen käy
 - Riittääkö meillä työikäistä väestöä vaadittaviin töihin
 - Kykeneekö Suomi huolehtimaan työperäisestä maahan muutosta keinona
 - Miten valtakunnan linjauksilla ohjataan samaan aikaan muuttovirtauksia tai perhepoliittisia ratkaisuja

Miten pärjäävät erikokoiset ja -tyyppiset kunnat? Miltä näyttävät kuntatalouden haasteet?

- Näihin kysymyksiin selvityksen kautta pyritään saamaan
 - erilaisia näkökulmia
 - noukittavaksi portaalista vertailutietoa
- Voidaanko tietoa hyödyntää myös aluepoliittisten ratkaisujen pohtimiseen.
- Saadaanko näkökulmia ja perusteita sekä keskustelua vastakkainasettelun sijaan
 - miten tukea alueita/kuntia, jotka kantavat vastuuta laajasti Suomen haasteista oman kunnan/alueen ulkopuolelle
 - voidaanko löytää keinovalikkoa alueille, joilla negatiivista kehitystä tulisi hillitä, jos sitä ei pysty pysäyttämään
 - uskallammeko ryhtyä uusiin avauksiin vertailutiedon valossa
taittaaksemme talouden haasteet

Miten tulevaisuudessa turvataan palvelujen järjestäminen kaikkialla Suomessa? Riittääkö elinvoimaa kaikkialle Suomeen?

- **Kaupungistuminen ja kasvavien kuntien haasteet**
 - voivat pakottaa kunnat suureen **investointikierteeseen** korjausvelan ja ennakoimattoman uusinvestointien pakottamana
 - **Velkataakka** kasvattaa kuntien riskiä selviytyä talouden haasteista - voiko suuriakin kuntia ajautua kriisikunnaksi ?
 - Havaittavissa myös suurissa keskuskaupungeissa, ei vain pienissä kunnissa.
 - **Positiivinen kehityskuva** voi sokaista nopeassa tahdissa kuntatalouden hallinnan yhtäläillä kuin **negatiivinen kehityskuva**.
- **Työvoiman turvaaminen** koko valtakunnan tasolla on haaste, jota on pyritty hallitusohjelmien eri keinoin taittamaan.
 - Edelleen haasteita, kun **osissa kuntia työttömiä** on ja osissa kuntia lukemat ovat jo alle 5% työttömyysprosentin eli ns. **täystyöllisyystason**.
 - Alhaisen työttömyysasteen kunnissa **työvoiman puute estää elinkeinon kasvun**.
 - Pystymmekö hyödyntämään raportin tietoa valtakunnan työllisyyspolitiikassa ja keinovalikossa yhdessä kuntien kanssa?
 - **Yritysten hyvinvointi ja tuloksellisuus on osa kuntien taloudellista vakavaraisuutta**.
 - **Julkisten palveluiden** näkökulmasta työvoimahaaste tulee kohdistumaan ikäihmisten palveluihin ja **henkilöstöressurssien löytymiseen** kunnissa, jossa on työikäisten väestömuutos negatiivisena ja saman aikaisesti ikäihmisten määrän suuri kasvu sekä syntyvyyden lasku.
- **Maahanmuutto**
 - Valtakunnallinen näkökulma, jota **tulisi pystyä** enemmän **tilastotiedon näkökulmasta pohtimaan**
 - Ennakoivasti positiivisia mahdollisuuksia kuntien elinvoiman kehittämisen keinovalikoimaan → monelle **kunnalle positiivinen kasvun tulos**.
 - Kotouttamisen tarvitsema **lisäresursointi** ja **kumppanuuskeinovalikko**
 - Laajempi kysymys kuin työllisyyden hoitamisen keinovalikko ↔ onnistuessaan vaikutus näkyy varhaiskasvatuksen sekä opetuksen järjestämisessä.

LOPUKSI

- **1. Kuntien tilannekuva** -selvitysraportin pohjalta ja portaalin valmistumisen jälkeen:
 - Pystymme arvioimaan tekijät, joita olisi tarpeen selvittää lisää muutosriskien minimoimiseksi kunnissa ja valtakunnan politiikan keinoin.
 - Kuntien tilannekuva kokonaisuutena on jatkossa hyvä **päivittää** riittävän usein ja pohtia
 - mitä lisätietoja tulee jatkossa kerätä kokonaiskuvan hahmottamiseksi seuraavalle tasolle
 - Onko data-aukkoja joiden tiedon keruuta on tulevaisuuden ennakoimiseksi tilastoitava
- Erilaisten kuntatyyppien ja alueiden keskinäisen **vertailun mahdollisuudet**
- Kuntien tilannekuvasta raporttityö saa ison **kiitoksen toteutuksesta ja sisällöstä**
- **Avoimuus** on keino rakentaa haastavassa tilanteessa olevaa kuntakenttää yhdessä kaikkien julkisten viranomaisten kesken.
- **Ymmärtäminen** tarvitsee **keskustelua** ja oikean tasoinen keskustelu taas tukeutuu **faktaan**.
- Olisiko syytä saada aikaan **yhtenäinen ohjausjärjestelmä** kunnille, sen sijaan että kunnissa saman lain totuetusta ohjataan erilaisilla tietojärjestelmillä ja tietopohjan puutteisiin vaikuttaminen heikentää kokonaiskuvan syntymistä kunnista ja kuntataloudesta ja ilmiöiden vaikuttamista
- **Seutukaupunkiverkosto** tulee pohtimaan omaa elinvoimaisuutta ja parastamaan asioita

selvityksen ja avoimen datan innoittamana

monimuotoisen kaupunkipolitiikan ja kaupungistumisen tiellä.

KIITOS

